

Geert VANACKER

Pastor en winnaar van de Prijs van de Spirituele Zorg

Al jaren pleit pastor Geert VANACKER voor aandacht voor de spirituele dimensie in de zorg. „Is het niet onze taak als pastor om voor heil en genezing te zorgen, zoals wij bidden in de mis? Heil staat voor heel maken. We moeten oog hebben voor alle aspecten van de mens.” Zopas werd hij gelauwerd voor zijn inzet.

‘In iedere mens schuilt een parel’

Ilse VAN HALST

Op een tafel in zijn spreekkamer prijkt een wit beeldje van een zittende figuur die een parel koestert in de handen. Meermaals zal Geert VANACKER, pastor in het Psychiatrisch Centrum Onze-Lieve-Vrouw van Vrede in Menen, er tijdens ons gesprek naar verwijzen. Het verbeeldt immers de drijfveer in zijn doen en laten als pastor: „In iedere mens zit iets goeds. Je moet er slechts oog voor hebben.”

– Al 31 jaar bent u pastor. Waar kreeg u de pastorale microbe te pakken?

Geboren en getogen in een gelovig arbeidersgezin, was ik in mijn jonge jaren actief in de Jongerenkerk in Wervik. Het bleef in mijn kleren hangen. Toen ik mijn diploma psychologie behaalde, vroeg ik me af of dat wel echt was wat ik wilde doen. Diep in me hunkerde ik naar wat ik zelf had mogen beleven in de Jongerenkerk. Mijn legerdienst werd een jaar van nadenken en zoeken. Wilde ik godsdienst-onderricht geven, moest ik opnieuw studeren. Alleen kreeg ik intussen een baan als psycholoog aangeboden. Mijn ouders waren trots op me, maar ik voelde me niet goed in mijn vel. Wat moest ik doen? De tweede dag gaf ik mijn ontslag en ging ik aan de Reep in Gent godsdienst studeren. Een half jaar later mocht ik in Menen aan de slag als een van de eerste lekenpastores in de ziekenhuiswereld in Vlaanderen.

„Zinvragen zijn trage vragen. Ze vragen tijd en vertrouwen”

– Is er bij de patiënten nog belangstelling voor wat u te vertellen heeft als pastor?

Die vraag krijg ik wel meer en steeds zeg ik volmondig: „Ja.” In ons centrum zijn er patiënten die zich optrekken aan hun geloof. Soms zijn ze letterlijk alles kwijt, hun geloof is dan hun enige houvast. Anderen worstelen dan weer met hun geloof en wijzen het zelfs af.

Onze patiënten lopen rond met vele vragen, levensvragen of zinvragen in de aard van: „Sinds mijn ziekte willen mijn familieleden en zelfs mijn kinderen me niet meer zien. Waarom moet ik nog voortleven?” Ook rouwvragen, vragen omtrent schuld en vergeving en echte geloofsvragen. De vraag bij uitstek, die ik een tot twee keer per week voorgeschoteld krijg in alle mogelijke varianten, is de vraag naar God en het lijden: „Ik heb zo veel gebeden in mijn leven. Zie me hier nu zitten. Waar is God nu ik Hem nodig heb?”

– Welke boodschap wilt u hen meegeven?

Ooit zei kardinaal Danneels – toen nog bisschop van Antwerpen – dat van het geloof ook een therapeutische kracht uitgaat. Dat maakte een diepe indruk op me. In ons centrum wonen veel mensen met kwetsuren: gekwetste mensen en kwetsbare mensen. Ik wil hen die krachtige boodschap brengen dat er Iemand is die hen altijd graag ziet, ongeacht wie ze zijn en wat hun kwetsuren zijn.

En ik voeg daaraan toe dat er in ieder van hen een parel schuilt. Een tijdje geleden hoorde ik een patiënte zingen. Wat een stem had ze! Toen ik haar dat zei, bekeek ze me ongelovig. Al onze mensen hebben gaven en mogelijkheden, je moet er slechts oog voor hebben.

Ook de kracht van vergeving was een element in dat discours van de kardinaal. Sommige mensen richten door hun ziekte vaak ongewild heel wat aan in hun leven. Dan is het goed te kunnen zeggen: „Wat er is gebeurd, is op zich misschien niet goed te praten, maar je bent meer dan wat je doet en bij God kun je altijd opnieuw beginnen.”

Ons geloof bevat ook een prachtige spirituele boodschap die leven geeft. Velen in ons centrum zitten midden in een Goede Vrijdagervaring: ze worstelen met het leven. Aan ons om hen nabij te zijn, maar tegelijk mee te geven dat na Goede Vrijdag Pasen komt, dat nieuw leven altijd mogelijk is.

– U werd gelauwerd voor uw inspanningen om aandacht te schenken aan de spirituele dimensie van zorg. Wat deed u precies?

In een proefproject met theologe Anne Vandenhoeck werkten we een screeningsinstrument uit om noden op het vlak van spiritualiteit bij een opname systematisch te detecteren. Op een afdeling in ons centrum onderzochten we in welke mate die nood daadwerkelijk aanwezig is. Eén op de vier ondervraagde patiënten antwoordde positief. Met de steun van de directie integreerden we het instrument in onze manier van werken, ik vermoed als enig psychiatrisch ziekenhuis in Vlaanderen. Bij elke opname stellen we nu standaard de vraag of de patiënt nood heeft aan spirituele zorg. Aan

Geert Vanacker: „Geregeld vragen patiënten me: ‘Waar is God nu ik Hem zo nodig heb?’” © Violet Corbett Brock

hem of haar om daar dan wel of niet op in te gaan. Gedurende de zes maanden waarin we bezig zijn, kwamen we al meerdere mensen op het spoor die anders de weg naar onze dienst niet gevonden hadden.

– Waarom is zo'n instrument nodig?

In elk ziekenhuis verwijst de opnamebrochure wel naar de pastorale dienst, zodat een patiënt je zelf kan opzoeken en aanspreken. Als hulpverlener moet je echter ook zelf vragen op het spoor komen. Want het zijn niet altijd de mensen die naar je vragen, die ook de grootste nood hebben. Bovendien zijn levensbeschouwelijke vragen trage vragen. Ze komen niet zomaar aan de oppervlakte. Ze vragen tijd en vertrouwen.

Zo'n instrument helpt dergelijke vragen op het spoor te komen. Het scherpt

ook de aandacht van het personeel voor die dimensie van zorg aan. Want zingeving neemt niet bij iedere medewerker een belangrijke plaats in. Voor sommigen is het een blinde vlek, anderen hebben er oog voor. Ik geef een voorbeeld. Onlangs stierf een man die begeleid werd door onze ploeg Thuiszorg. Hij werd begraven zonder dienst en zonder rouwkaart. Zijn begeleidster van de Thuiszorg was zo aangegrepen, dat die man zonder ritueel ten grave is gedragen, dat ze zelf een herdenkingsmoment in onze stille ruimte organiseerde. Ze gaf iemand die in zijn sterven niet erkend werd als mens een plaats: „Jouw leven is niet voor niets geweest.” Dat vond ik puur evangelisch.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be